

Mladi »Željezničari« u jami Velebiti

Sve je počelo jedne srijede u »Velebitu« kada sam sreo Bakšu koji mi je rekao da se raspitam u »Željezničaru« ima li zanimanja za logor »Velebita 2007«, od 4. do 19. kolovoza 2007. Odmah sam mu odgovorio da u to vrijeme i SOŽ organizira svoj logor na Crnopcu te da nisam siguran hoće li biti zainteresiranih. Sutradan sam se sreo s Joškom Jeličićem koji je tek bio završio speleološku školu i zapitao zanima li ga Velebita. Odgovorio mi je: »To bi bilo super, ali ja sam tek završio školu, uostalom velebitaši me i ne poznaju, ipak mislim da bi to bilo odlično, pitaj ih pa ćemo vidjeti«. Tada je naš razgovor o Velebiti završio, ali sam ga od tada, svaki put kada bih ga sreo, zapitao: »Onda, idemo li u Velebitu?« Odgovor je uvijek bio isti: »A, vidjet ćemo, neće me oni pustiti, pa tek sam završio školu, ali to bi bilo dobro«. Tako je trajalo sve do Seminara o tehnikama speleospašavanja održanog kod jame Baredine u Istri, gdje smo, uz ostale, sudjelovali Joško, Inga Patarčić (koja je također tek završila speleološku školu) i ja. Na odlasku opet nas je Bakša pitao: »Onda, idete li s nama u Velebitu? Ali onako, da nešto odradite i vidite jamu, a bit će prilika za ulaz«. Joško me značajno pogleda pa Bakši rečem: »Idemo«.

Bila je to dobra prilika da odemo na logor. Nisam baš vjerovao da ćemo imati priliku za ulaz u Velebitu jer Joško i Inga nisu imali gotovo nikakvog speleološkog iskustva, a ni ja nikad nisam bio dublje od dvjestotinjak metara. Presložili smo si raspored za ljetovanje, nabavili još osobne opreme i krenuli.

Prema Bakšinoj uputi došli u logor pod Premužićevim tornjem 12. kolovoza. Tu su nas dočekali Ana, Leonora i Tomica, svi ostali bili su u jami Velebiti ili u istraživanju manjih okolnih jama. Potražili smo mjesto za šator. Na padini velike vrtače to nije bio nimalo lak zadatak. Nakon kraćeg traženja smjestili smo se na mjestu gdje je prije bio šator poljskih speleologa, ali ga je trebalo još »podzidati« i obložiti lišćem. U logoru je vladao priličan red. Na najvišem dijelu padine nalazilo se uredno složeno oružarstvo okruženo šatorima. Niže oružarstva napravljeno je natkriveno ognjište i prilagođen prostor za hranu. Opskrba vodom riješena je postavljanjem spremnika s najlonom za skupljanje kišnice. Telefonska veza postavljena je od ognjišta do prvog bivka na dubini od 580 m i drugog na dubini od 700 m. Uz telefon se dežuralo cijeli dan. Stalno je netko nešto trebao.

Prije spavanja smo saznali da ćemo sutradan ići u jamu do 580 m dubine, gdje bismo trebali raspredi-

miti bivak i opremu iznijeti na površinu. Ujutro 13. kolovoza javio je s drugog bivka Bakša kako ekipa za raspremanje drugog bivka još nije stigla do prvog, što je značilo da mi još moramo čekati. Zbog toga smo nakon doručka s Anom otišli istražiti i nacrtati jamu PT9 (nacrtao Joško), a jame PLT01 i PT8 samo označiti pločicama. Ana nam je nakon toga u logoru pokazala nacrt Velebite. Onako isprintan na papiru formata A0 djelovao je zastrašujuće. Proučili smo kako doći do prvog bivka preko velike Vertikale Divke Gromovnice. Stvarno je velika. Navečer su iz jame stigli Luka, Čuki, Bakša, Matija i Vjetar, umorni, svaki s po tri transportne vreće. Sutradan, 14. kolovoza, nakon doručka oko 9 sati, zajedno s Dejom (Deanom Bratušekom) uzeli smo opremu i krenuli prema ulazu.

Od logora do maloga neuglednog horizontalnog ulaza, označenog pločicom SOV, došetalimo za nekoliko minuta. Onako u prolazu čovjek bi se zapitao tko je označavao ovakvu »špranju« jer je jasno da tu nema ništa. Nakon kratkog provlačenja kroz ulaznu »špranju« ušli smo u manju vertikalu, desetak metara prevjesa pa horizontalni kanal. Sa sobom smo imali radiostanice kako bi se mogli čuti u vertikali Divke Gromovnice. Nas troje počeli smo se polako spuštati. Oko sat vremena poslije nas krenuo je Dejo da na vertikalama ne bi čekali jedan drugog. Iz nacрта smo vidjeli da Divka počinje na dubini od oko 120 metara. Vertikale koje smo prolazili bile su sve veće. Prije svake vertikale slušao sam Joška: »Jesi li u Divki?« Povremeno sam mu odgovarao: »Ne Joki, još smo plitko«. Spuštanje je tako trajalo oko 45 minuta dok nisam stigao do desetak metara široke vertikale čije dno nisam vidio. Spustio sam se do male police i ugledao vertikalni otvor desno od sebe. Vertikala se proširila u nedogled. Jošku sam radiom javio da sam u Divki i da ih čekam na maloj polici oko 50 m niže od njih. Za nekoliko minuta stigla je Inga, a zatim i Joško. Dojmovi su bili prilično ujednačeni. Prvi urlik prema dolje, trenutak čuđenja pa poneka psotka. Adrenalin je bio na visini. Dogovorili smo spuštanje istim redoslijedom kao do sada, s čekanjem na spitovima, ako zatreba.

Počeo sam se spuštati. Vertikala je zaista bila izvrsno postavljena. Razmaci između spitova nisu bili veći od tridesetak metara. Spuštanje niz stijenu pa spit, spuštanje pa spit, tako nekoliko puta, a onda dvostruko sidrište. Tu počinje spuštanje u prevjesu. Vertikala je u prevjesu 160 m. U prethodnim

istraživanjima ovaj je dio jame bio postavljen u jednom komadu, a sada je podijeljen na tri dijela. Prvi, četrdesetmetarski prevjes prošao sam prilično brzo. Tu je uže bilo blizu stijene, pa mi nije bilo tako zanimljivo kao u drugom prevjesu, dugom osamdeset metara, gdje je uže bilo daleko od stijene. Zadnja vertikala od četrdeset metara počinje uz stijenu u kojoj se nalazi ulaz u kratak horizontalan kanal koji dalje vodi do dna jame na 1037 metara dubine. Tu nam je ranija ekipa ostavila nekoliko transportnih vreća s opremom iz dubljih dijelova jame. Spustio sam se na dno, javio ekipi da sam na dnu i krenuo prema bivku. Dno vertikale je prilično veliko, ali bivak nije bilo teško naći jer je do njega vodila telefonska žica, a osjećao se i poseban miris. U bivku sam pričeka Ingua i Joška, a onda sam na površinu javio da smo svi troje stigli na dno.

Na telefon se javio Bakša. Bilo mi je čudno da nije negdje na terenu. Rekao je da je nešto iskrsnulo, ali neka ne brinemo i radimo svoje. Joško i ja smo raspredli logor, a Inga je skuhalo malo okrijepe. Pogledali smo i pijavice u jezeru uz rub dvorane. Zgodna su to stvorenja, prilično velika za troglobionte. Nakon desetak minuta začuli smo jasan zvižduk. Znali smo da je to Dejo koji je krenuo za nama, ali nam se činilo nemoguće da je stigao tako rano. Prema zvižduku nam se činilo da je svega nekoliko desetaka metara iznad dna, ali kad smo bolje pogledali gore vidjeli smo tek malo svjetlo njegove karbitke, kao zvijezdu na nebu. Prošlo je još pola sata dok je sišao do nas. Raspredli smo šator i počeli trpati stvari u transportne vreće. Činilo nam se da ima previše stvari za samo četiri vreće. Bilo je stvarno svega: tri spavaće vreće, šator, razne tende, karimati, posude, ostaci hrane, smeće i još puno sitnica. Stvari smo upravo nabijali u vreće. Svaku smo nekoliko puta proglasili punom i onda ponovno dodavali stvari. Na kraju smo ipak sve utrpali i javili na površinu da krećemo van.

Prva je krenula Inga s dvije transportne vreće, za njom Joško, također s dvije vreće, a još je jednu pokupio na 40 m od dna, i na kraju Deja i ja, koji smo raspredli vertikalu. Na spitu na 40 m od dna pomagao sam Deji izvući uže i spremi ga u vreću. Tu smo se dogovorili da ostatak jame raspredi on sam, a da ja sa svoje dvije transportne vreće krenem van. I tako je počelo penjanje. Prvo osamdesetmetarski prevjes. Prvi put sam penjao s »pantinom«. Nikako nisam mogao uhvatiti ritam penjanja. Bilo mi je teško, a ispenjao sam tek prvih 50 m i jako se namučio da dođem do spita. Do izlaza mi je ostalo

Joško, Inga i Marin proučavaju nacrt Velebite

još »samo« 460 m, ali je počelo s novim 40-metarskim prevjesom. Činilo mi se strašno. Transportne vreće su se njihale i zaplitalo se oko užeta, a »pantin« mi se otkopčavao. Svakih desetak koraka morao sam stati, odmoriti se i otpetljati transportne vreće od užeta. A onda sam uhvatio ritam, naučio sam koristiti se »pantinom«, pa mi je bilo puno lakše. Nakon prevjesa malo sam se odmorio na polici, pogledao visinomjer, ustanovio da mi je preostalo još 300 m do izlaza i da se penjem već dva sata. Preko radija sam malo razgovarao s Joškom i nastavio penjati. U ovom dijelu vertikale, gdje je uže uz stijenu, penjanje je bilo lako i zabavno. Sprijateljio sam se s »pantinom«, pa je penjanje išlo brzo, ali u malim koracima. Pomalo sam ispijao vodu iz »Camelbaga« tako da ni u jednom trenutku nisam bio žedan. Tako je išlo do oko sto metara do izlaza, kada sam shvatio koliko su teške ove transportne vreće.

Od izlaza me je dijelio još samo koljenasti dio jame s ponekim provlačenjem. Tu su me dočekali Inga i Joško, jer je trebalo vreće neprestano dodavati, podizati, prebacivati, otpetljavati. Najgore je bilo to što više nije bilo moguće neprekidno penjati. Morfologija tog dijela jame, s vertikalama od dvadesetak metara, zahtijevala je čekanje pod svakom od njih. U početku je to bilo dobro jer smo se odmarali, ali smo se poslije počeli hladiti i uzrujavati.

Na samom izlazu dočekala nas je vanjska ekipa, preuzela transportne vreće i otpratila nas do logora. Presvukli smo se u suho i večerali. Bili smo jako umorni ali sretni. Za večerom su nam rekli da je na logoru SOŽ-a na Crnopcu nestala jedna žena i da je pokrenuta velika potraga u kojoj sada sudjeluju članovi SOŽ-a i HGSS-a. Sutradan, nakon što smo se naspavali, pomogli smo odnijeti dio opreme na Lubenovac, pokupili svoje stvari i krenuli na Crnopac u potragu.

Marin Lukas